

NIEUWSBRIEF

320 VERENIGING

MARINELUCHTVAARTDIENST

Uitgave 3, DECEMBER 2024
Deze nieuwsbrief verschijnt vier maal per jaar

Ereleden:

R.W.Horneman,
T.L.D.Postma,
W.B.P. van de Rijke,
J. Toorenaar,
T.W.B. Jansen

Bestuur:

Henk vd Beek, voorzitter
Paul van Ostaijenstraat 18
6708RX Wageningen
tel: 0317421969
mobiel: 0623638286
e-mail: beek5259@planet.nl

Mozes Horneman, secretaris
Reitdiep 53
2904RD Capelle a/d IJssel
Telefoon: 0104588247
mobiel: 0653268949
e-mail: 320-vereniging@hetnet.nl

Jeen Murk penningmeester
Mendeldreef 157
2163KE Lisse
e-mail: jgmurk@gmail.com

Roel Bonder, ledenadministratie
tel: 0713010979
e-mail: 320vereniging leden@gmail.com

Prudent Staal, redactie nieuwsbrief
Frans Halslaan 45
2343EA Oegstgeest
mobiel: 0614401283
e-mail: prudentstaal@hotmail.com

Verzending:

Adrie Havermans

Foto voorpagina;

Vaandel met vaandelwacht na overdracht.
Foto:Inge Peters-Prey

Lidmaatschap:

Leden zijn zij die affiniteit hebben met het doel van de vereniging en zich als lid bij de vereniging hebben aangemeld en door het bestuur als zodanig tot de vereniging zijn toegelaten.

Mededeling voor het afzeggen van de "papieren" Nieuwsbrief!

De portokosten om de 320 nieuwsbrief bij u op de mat te laten vallen, stijgen de pan uit. Graag zouden wij dan ook zoveel mogelijk de nieuwsbrief digitaal willen versturen. U krijg per e-mail een link zodat u de nieuwsbrief via de website van de 320 vereniging kunt lezen. Voordeel is dat de Nieuwsbrief in kleur is.

Mocht u de "kas" van de vereniging mede willen ondersteunen stuur dan een mail naar;

320vereniging leden@gmail.com

Wij zorgen dan dat u de nieuwsbrief digitaal kunt ontvangen.

Contributie:

De contributie bedraagt € 15,00 per jaar. Betaling per ING bank

IBAN: NL29INGB0005480774

BIC: INGBNL2A

t.n.v. : 320-Vereniging,

In het buitenland wonende leden wordt verzocht hun contributie te betalen via een Nederlandse giro of bank. Anders betaling CASH, zeker geen bankcheques daar bij het innen € 7,00 aan kosten in rekening worden gebracht. Indien u toch op deze wijze betaalt, minimaal € 22,00 overmaken!

Our members abroad are kindly requested to pay the contribution (€ 15,00) via a bank account in the Netherlands. If impossible, please send CASH (foreign currency accepted reluctantly, as high costs are involved). Send NO bank cheque, money order, etc. as high costs (€ 7,00) for cashing leave only a very small amount to the Association.

Maak gebruik van de mogelijkheid om uw contributie, door middel van een incasso machtiging, automatisch te laten innen. Inlichtingen bij de penningmeester.

Nieuwe leden die meteen een incassomachtiging aan de penningmeester verstrekken zijn vrijgesteld van de betaling van 5,00 inschrijfgeld. Machtigingsformulier kunt U per e-mail aanvragen bij de penningmeester of de leden administrateur.

BESTUURS- EN REDACTIE MEDEDELINGEN

Voor inleveren van stukken graag naar

prudentstaal@hotmail.com

Het copy is op. Alles is welkom, foto's reisverslagen en anekdotes.

Na de vorige nieuwsbrief heb ik een waardevolle artikelen mogen ontvangen, waarvoor dank.

Help mij de winter door met vulling.

Algemene agenda

- 2 Jan Dakota 079 herdenking in Roermond
- 10 Juni Nationaal Indië Monument Herdenking Goa 1959
- 1 juli Verjaardag van de KLU met herdenking bij het monument 'Voor de gevallen kameraden' op voormalig vliegbasis Soesterberg.
- 12 Aug Merauke herdenking, Bij het Indië monument bij de waterpartij in het Westbroekpark
- 15 Aug Herdenking Indië monument in het Westbroekpark te Den Haag
- 2 sept Eerste zaterdag Sept Nationaal Indiëmonument herdenking in Roermond
- 10 Sept Abadan herdenking begraafplaats Katwijk, 12.45
- 10 Dec Gevallenen Korps Mariniers; Oostplein Rotterdam
- 17 Dec Herdenking bemanningsleden van de P302, ongeval in de Patipi baai, 12.45

Inhoud van dit nummer

Redactie mededelingen + Agenda	3
Artikel hangaars Valkenburg, Leids Dagblad	4
In memoriam	6
Clubblad 320 1944	9
Overdracht MLD vaandel	10
Low Level 23 oktober	13
Boekpresentatie Talitha van der Hoeden	15

Agenda 320 Vereniging

- 2025
- 8 jan Nieuwjaarsreceptie*
- 23 oct Low level*

*** Bijeenkomsten (*) van 320 Vereniging worden gehouden in de kantine van F.C. Rijnvogels. Sportpark de Kooltuin. 1e Mientlaan, 2223LG Katwijk en starten vanaf 19.30 uur.**

Via de doorgaande weg rijdt U naar Valkenburg. Bij de kapel slaat U de weg naar het vliegveld in (richting "Soldaat van Oranje" de musical) . Na ongeveer 250 meter is links een groot parkeerterrein met voldoende ruimte. Aan dat parkeerterrein ligt het clubhuis van FC Rijnvogels, waar de bijeenkomsten worden gehouden.

Foto's die lang geheim bleven

Een bijzondere serie foto's geeft een beeld van de aanleg van vliegveld Valkenburg. Ze zijn gemaakt door een aannemer die na de capitulatie voor de Duitsers bleef werken. „Een warrige tijd voor bouwers”, weet onderzoeker Geert-Jan Mellink.

Ruurd Kok

Valkenburg ■ De man was al eens langs geweest in het bezoekerscentrum op voormalig vliegveld Valkenburg. Hij zei toen dat hij nog een keer zou terugkomen om te vertellen over foto's, het liefst buiten openingstijd. Op een vrijdag in maart 2023 werd hij ontvangen door Prudent Staal, die zich als bestuurslid van de Stichting Historie Vliegveld Valkenburg ontfemt over de enorme fotocollectie.

Op tafel kwamen foto's van hangars in aanbouw, tijdens de aanleg van het vliegveld. De foto's zijn gemaakt door de vader van de man, die met zijn Amsterdamse installatiebedrijf vanaf augustus 1939 als onderaannemer op het vliegveld werkte. De bouwwerkzaamheden

waren nog niet afgerond bij de Duitse aanval op het vliegveld op 30 mei 1940 en werden na de capitulatie voortgezet. Het installatiebedrijf heeft er na de oorlog last van gehad dat het voor de Duitsers bleef werken en de man zelf ook. Daarom schonk hij de foto's onder de voorwaarde dat zijn naam en die van het bedrijf niet naar buiten worden gebracht.

Water- en afvoerleidingen

„De werkzaamheden omvatten onder meer de aanleg van alle water- en afvoerleidingen, het plaatsen en aansluiten van het sanitair en het dakwerk. Ook de aanleg van de hoofdtransportleiding vanaf de watertoren in Katwijk naar de bouwplaats werd daar later aan toegevoegd”, schrijft de

Oproep

Voor de expositie is de Stichting Historie Vliegveld Valkenburg nog op zoek naar objecten, foto's en documenten over het vliegveld tijdens de oorlogsjaren. Reacties via www.vliegveldvalkenburg.nl.

schenker in een korte toelichting bij de foto's. Achterop een foto staan enkele details geschreven, zo had de gietijzeren hoofdwaterleiding een lengte van 25 km en een diameter van 200 mm. Gezien de opmerking 'later ook alle manschappengebouwen' was het Amsterdamse bedrijf ook verantwoordelijk voor het installatiewerk in de barakken langs de Wassenaarseweg.

De aanleg van het vliegveld was begonnen in april 1939. In het kader van de werkverschaffing werden werklozen ingezet voor het dempen van sloten en het graven van sleuven voor de drainagebuizen. Eind mei werkten er al 900 Leidse werklozen op het vliegveld en werd aangekondigd dat het er spoedig 1400 zouden zijn. Driehonderd werklozen uit Den Haag werden dagelijks met acht autobussen naar het vliegveld in aanleg gebracht.

HBM

De opdracht voor de bouw van de vijf hangars, technische ruimten en legeringsgebouwen ging naar de HBM, de Hollandsche Beton Maatschappij, op dat moment een van de grootste bouwbedrijven in Nederland. Uit de toelichting: 'Gezien de inmiddels opgelopen tijdsdruk werd afgezien van een openbare aanbesteding. De HBM was vrij in haar keuze van de verschillende onderaannemers, onder voorwaarde dat deze dezelfde betalingscondities aanvaardden als de hoofdaannemer. Dat wilde zeggen dat zij een bindende prijsopgave deden, zonder mogelijkheid tot nacalculatie.' Het risico voor prijsstijgingen was dus geheel voor rekening van de onderaannemers.

Een foto toont arbeiders die voor hangars in aanbouw met de hand

een brede leidingsleuf dicht scheppen. Op een andere lopen twee mannen met (waterleiding)buizen op hun schouder tussen stapels gresbuizen voor de riolering. Rijplaten bedekken het modderige terrein. De veertien foto's zijn op verschillende momenten gemaakt, tussen augustus 1939 en de Duitse inval.

De hangars zijn te zien in verschillende stadia van voltooiing, de een al met dichte, bakstenen gevels, de ander nog een stalen skelet. Volgens Staal was slechts een van de vijf bij het uitbreken van de oorlog 'wind- en waterdicht'. Dat is waarschijnlijk de hangar waar op de voorzijde al camouflageschildering is aangebracht. Inzoomen op een andere foto toont een steiger aan de naastgelegen hangar, waarop twee schilders in witte overalls bezig zijn.

Gepromoveerd

Staal toont de foto's thuis op zijn computer in zijn werkkamer, tussen een kast vol documentatie over het vliegveld en een assortiment aan scanners. Hij laat ze zien aan Geert-Jan Mellink die in januari dit jaar aan de Technische Universiteit Eindhoven is gepromoveerd op de Nederlandse bouwwereld in de jaren 1940-1950. De handelseditie van zijn proefschrift is verschenen onder de veelzeggende titel 'Bouwen zonder scrupules'.

Als historisch onderzoeker is Mellink via de Atlantikwall terecht gekomen bij de bouwwereld. Hij was vooral geïnteresseerd in de sociale en maatschappelijke gevolgen van de aanleg van die Duitse kustverdedigingslinie: de evacuatie van bewoners uit kustplaatsen en de sloop van hun huizen.

„Die sloop gebeurde door Nederlandse aannemers, zeer opmerkelijk dat ze de huizen van hun landgenoten sloopten in opdracht van de bezetter”, zegt Mellink. „Elke keer als ik in het archief zat en iets tegenkwam over aannemers heb ik dat meegenomen. Er is eigenlijk niets over bekend.”

Verwarring

Mellink besteedt in zijn boek een heel hoofdstuk aan het werk op de vliegvelden. Hij schetst gedetailleerd de verwarring en onduidelijkheid in de eerste weken na de capitulatie 'bij het bepalen van een standpunt ten aanzien van de werkzaamheden die voor de bezetter op de vliegvelden mochten worden verricht.' Een van de oorzaken van de onduidelijkheid was

Stalen skelet van hangar.

Arbeiders scheppen een leidingsleuf dicht op het terrein voor drie hangars in aanbouw.

FOTO'S UIT COLLECTIE STICHTING HISTORIE VliegVELD VALKENBURG

het ontbreken van het begrip 'vliegveld' in het Landoorlogreglement uit 1907.

Bij het uitbreken van de oorlog lag vrijwel het gehele bedrijfskapitaal van het Amsterdamse installatiebedrijf opgeslagen op het vliegveld in aanbouw.

Grote invloed

'De hoogst onzekere internationale omstandigheden hadden grote invloed op de wereldmarktprijzen voor metalen (koper, lood, zink en dergelijke) en aangezien naalcalculatie was uitgesloten werd het grootste deel van het voorziene materiaal in één partij ingekocht, zodat dat deel van het bedrijfsrisico was afgedekt', schrijft de zoon. Al dat materiaal werd opgeslagen op de bouwplaats, evenals de benodigde machines en gereedschappen.

Na de capitulatie heerste ook bij het Amsterdamse bedrijf volslagen verwarring: 'Niemand wist waar hij aan toe was en had nog geen idee van wat de nieuwe spelregels zouden zijn.' Het personeel zat thuis en er ontbrak een beeld van de situatie op de bouwplaats in Katwijk. Overleg met andere onderaannemers leverde niet veel nieuws op. 'Tot een van hen, de Amsterdamse verwarmingsinstallateur, vertelde maar op goed geluk

naar het vliegveld te zijn gereden en daar zonder veel problemen zijn materiaal had kunnen meenemen.'

Het bedrijf werd echter gesommeerd alles direct terug te brengen. De vader van de schenker stond op het vliegveld voor een gesloten poort en werd niet toegelaten.

Intussen vond in Den Haag spoedoverleg plaats tussen de formele opdrachtgever van het werk, het Bureau Genie van het Ministerie van Oorlog en de (onder)aannemers. 'De boodschap waarmee het Bureau Genie de aanwezigen naar huis stuurde was kort en bondig: wij kunnen helaas niets meer voor jullie doen, zoek maar contact met de Duitsers en zie of je met hen tot zaken kunt komen...'; aldus de zoon.

Vrijbrief

Mellink beschrijft hoe de bouwwereld in juni 1940 van de Nederlandse overheid een vrijbrief kreeg voor de voortzetting van het werk op de vliegvelden en het verrichten van andere werkzaamheden voor de bezetter.

HBM-directeur Doedes speelde daarbij een belangrijke rol. 'Dat Doedes eerst het eigenbelang vooropstelde en pas later ook het sectorale belang vertegenwoordigde,

was illustratief voor de opstelling van de grote bouwbedrijven', concludeert de onderzoeker.

Nieuwe opdrachtgever voor het installatiebedrijf werd het Duitse Bauamt. Het overleg verliep uiterst moeizaam, schrijft de zoon. 'Het Bauamt, dat in Amsterdam zat, eiste afronding van de aangenomen werkzaamheden, maar bracht ook voortdurend wijzigingen aan in het oorspronkelijke bestek.

Weliswaar werd dat meerwerk dan wel vergoed, maar meerwerk weigeren kwam niet in hun woordenboek voor.'

Pech

Het bedrijf had de pech dat hun contactpersoon een zeer fanatieke nazi was. 'Zijn manier om het aanvaarden van ongewenst meerwerk daarbij af te dwingen, was het traineren van de reguliere termijnbetalingen, waardoor bedrijven doorlopend in liquiditeitsproblemen dreigden te komen.'

Het Amsterdamse installatiebedrijf komt niet voor in het boek van Mellink en ontbreekt ook in zijn database met 1500 aannemers waarvan bewezen is dat ze voor de Duitsers hebben gewerkt, 'en waarvan maar een fractie is veroordeeld.'

Mellink had de foto's en de be-

schrijving van de verwarrende situatie na de capitulatie graag opgenomen in zijn boek. 'Het vormt een aanvulling op mijn eigen onderzoek: het geeft aan hoe het op één locatie is gegaan en dat bijna uit de eerste hand.' Enkele van de foto's zullen komend voorjaar in het bezoekerscentrum worden getoond op een expositie over het vliegveld in de jaren 1939-1945.

'Bouwen zonder scrupules. De Nederlandse bouwwereld 1940-1950' is verschenen bij WBooks.

Arbeiders poseren voor een nog onvoltooide keet.

'Jaap was een humorvolle kwajongen'

Onverwacht is tot ons grote verdriet onze unieke en lieve Jaap voor altijd weggevoegen. In zijn blik was duidelijk zichtbaar hoe hij genoot en trots was op zijn kleinkinderen.

De liefde voor zijn Betty, kinderen en kleinkinderen nemen wij voor altijd mee in ons hart. Wat gaan wij hem en zijn verhalen missen.

Wij nodigen u uit voor het afscheid van Jaap op vrijdag 18 oktober om 14.30 uur in de Marius Poelzaal van Crematorium Westerveld, Duin- en Kruidbergerweg 2-6 te Driehuis. Wij vragen u vriendelijk om 14.15 uur aanwezig te zijn. Na afloop vinden wij het fijn om herinneringen te delen en het glas te heffen op het leven van Jaap.

Wij vinden het fijn als u één losse onverpakte bloem meeneemt.

Correspondentieadres: Tulpenlaan 10, 2121 SE Bennebroek

Heemstede, 22 maart 1941

Amsterdam, 11 oktober 2024

Jacob Laurens Barendrecht Jaap

Jaap

1941 - 2024

Betty Barendrecht - Wijffels

Lorette Barendrecht en Niels Baas
Lisa en Joris
Tijn
Fee

Margot en Vincent van Viersen - Barendrecht
Boer
Sil

“Voor altijd in ons hart”

Verdrietig, maar vol bewondering voor zijn enorme kracht en optimisme, geven wij u kennis van het overlijden van mijn lieve man, onze onvergetelijke vader en stoere opa

Jan van Duijn

in de leeftijd van 71 jaar

Alle van Duijn - de Haas
Marco en Debbie
Maura en Jeffrey
Thymen
Edwin en Maaïke
Lysanne en Roy
Lieke en Diego
Tom
Rutger en Dirjanne
Doutzen
Jurje

Er is gelegenheid tot condoleren op donderdag 10 oktober van 19.00 tot 20.00 uur in de Vredeskerk, Baluwplein 1 te Katwijk.

Wij nemen afscheid van Jan op vrijdag 11 oktober om 10.00 uur in de aula van begraafplaats Doinrust, Parklaan 115 te Katwijk.

Wij nodigen u uit hierbij aanwezig te zijn.

Eventueel kunt u meespreken via <http://diensten.begraafplaatskatwijk.nl>

Aansluitend zal omstreeks 11.00 uur de begrafenis plaatsvinden op voornoemde begraafplaats. Na de begrafenis is er gelegenheid tot samenzijn in de ontvangstruimte van de aula.

Wilt u een herinnering of condoleance met ons delen?

Gaan naar de persoonlijke pagina: www.condoleerdefamilie.nl

5 oktober 2024
E.A. Burgerstraat 55
2225 AP Katwijk

Correspondentieadres:
Burg. Smitweg 10B
2391 NG Hazerswoude Dorp

"Veilig in Jezus'armen"

Verdrietig, maar dankbaar dat haar verder lijden is bespaard, geven wij kennis van het heengaan van onze lieve zus, schoonzus en tante

Marijke Volbeda

weduwe van Kees Kroon

* Leiden, 13 januari 1938

† Leiderdorp, 4 november 2024

Godert †
Jonny † en Hennie †
Freja en Krijn
Marja en Arie †
Neven en nichten

Marijke is overgebracht naar thuisverzorging Janson&Bolland, Levendaal 103 te Leiden, alwaar geen bezoek.

De plechtigheid, voorafgaand aan de begrafenis, zal plaatsvinden op vrijdag 8 november om 10.15 uur in de Jan Steen aula van begraafplaats Rhijnhof, Laan te Rhijnhof 4 te Leiden.

Voorafgaand aan de plechtigheid is er van 10.15 tot 10.25 uur gelegenheid om afscheid van Marijke te nemen in de aula van Rhijnhof.

Na de plechtigheid is er gelegenheid tot condoleren in de ontvangkamer.

Onze speciale dank gaat uit naar de medewerkers van Hospice "De Mare" te Leiderdorp.

Liever geen bloemen.

Marijke tijdens haar laatste veteranen bijeenkomst in Voorschoten.

Verdrietig omdat we hem gaan missen, maar dankbaar voor alles wat hij voor ons heeft betekend, geven wij kennis van het overlijden van mijn lieve echtgenoot, onze vader, opa en overgrootvader

Willem de Jong

* 12 februari 1938

† 11 november 2024

Aad

Caroline en Kees†

Thomas en Tarjana

Anne-Lies en U-Roy

Royce

Kees en Kim

Kelsey en Matt

Max, Henry

Keegan en Natalie

Willem is thuis. Wilt u langskomen dan graag tussen 13.00 en 17.00 uur.

Wij nemen afscheid van onze lieve Willem op zaterdag 16 november om 10.30 uur bij crematorium Duin- en Bollenstreek, Achterweg-Zuid 62 in Lisse.

Aansluitend is er gelegenheid om nog even samen te zijn.

Op deze manier zag het 320—6320 clubblad eruit.
Dit is de uitgave van mei-juni 1944, 7e jaargang.
Eerlijk gezegd snap ik die niet zo goed, maar er zal vast een reden voor zijn.

44

7e JAARGANG

320 SQUADRON CLUBBLAD 6320

Op woensdag 18 september j.l. heb ik, Mozes Horneman, getuige mogen zijn van de overdracht van het vaandel van de Marineluchtvaartdienst op Maritiem Vliegveld De Kooy.

Dit gebeurt eens in de drie jaar.

De groepsoudste Marineluchtvaartdienst, Kapitein ter zee ir. C. Kleingeld EMSD droeg, tijdens een ceremonie, het vaandel over aan de nieuwe groepsoudste Marineluchtvaartdienst, Kapitein ter zee ir M.J.W. van Mourik EMSD.

Ons lid, Peter Sebel, heeft een groep oud-MLD'rs weten te verzamelen om deel te nemen aan de ceremonie. Tijdens de toespraken bleek weer dat de Marineluchtvaartdienst nog volop aanwezig is binnen Defensie en zijn huidige taken met verve uitvoert.

Sowieso is er, zeer positief en met respect, gereageerd op de "oude MLD-knarren" die aan de ceremonie deelnamen.

Op de receptie heb ik een tijdje met de nieuwe groepsoudste staan praten.

Benadrukt werd nog eens dat de Marineluchtvaartdienst springlevend is.

Tevens bood hij aan om bij één van onze bijeenkomsten een verhaal te houden over de huidige Marineluchtvaartdienst.

Het lijkt mij een prima voorstel en daar moeten we gebruik van maken.

Nog elke dag (ik hoor dat ook regelmatig) blijkt dat veel oud-MLD'rs de Marineluchtvaartdienst als opgeheven beschouwen.

Er is nog een weg te gaan.

Foto's ter beschikking gesteld door Inge Peters—Prey van Traditiekamer Marineluchtvaartdienst

Een fotografisch overzicht van de Low-Level van 23 oktober jl bij voetbalvereniging Rijnvogels door Rob Maljers

Recent verschenen

bol.com

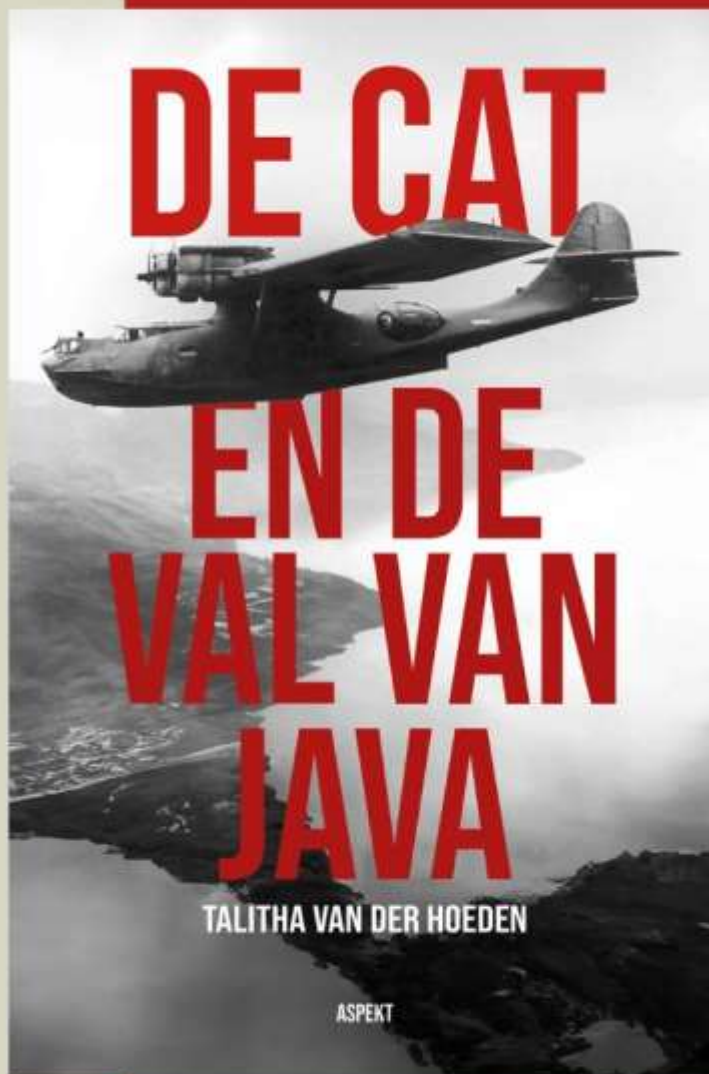
uitgeverijaspekt.nl

boekhandels online

Dodentochten. Zo waren Luuk en zijn maten de missies met hun Cat gaan noemen. Dag in dag uit vloog de vliegboot uit om de naderende vloot van de Japanners te verkennen en te bombarderen. Tochten die al gauw zestien uur duurden en bij binnenkomst was het nog benzine laden, motoren onderhouden, mitrailleurs schoonmaken en munitie aanvullen. Doodmoe waren ze. En in de lucht was het aan één stuk door uitkijken naar stippen in het blauw. Naar Zero's. Want inmiddels lieten de Japanse jagers, die zoveel sneller en wendbaarder waren dan de Catalina, zich dagelijks zien. Vliegboot na vliegboot keerde niet terug. Genadeloos stoomde de vijand op naar Java, naar Luuks thuis. Waar de uitzichtloosheid van de situatie nauwelijks bij zijn zusje en ouders scheen door te dringen.

Deze roman gaat over de laatste maand, februari 1942, voor de val van Java en is gebaseerd op waargebeurde verhalen uit dagboeken van vliegers van toen. Gewone jongens die iedere dag weer, tegen beter weten in, in hun Catalina-vliegboten de Japanners tegemoet traden ter verdediging van Nederlands-Indië.

235 pagina's • met foto's • €24,95

Laatst ging een fijn artikelje online over het boek van Talitha wat ik graag met jullie wil delen.

<https://www.upinthesky.nl/2024/05/05/monument-voor-de-catalina-in-boekvorm/>

Dit boek is te verkrijgen bij mij (Prudent Staal) en te betalen met QR-code direct aan de uitgever. Alleen verzenden kost extra of gewoon komen ophalen bij mij.

Speciale prijs!! € 20,-

REITDIEP 53
2904 RD CAPELLE A/D
IJSSEL

INDIEN ONBESTELBAAR:
RETOUR NAAR:

320-VERENIGING

